

GG+

NA POTEPI
UPOKOJENSKI GLAS
ŠPORTNI GLAS
ZDRAVJE & LEPOTA
STARŠI & OTROCI

Upokojenski glas:
Kaj je nevarnejše: globalno
segrevanje ali upokojenci?!

2 Brdo: Kulturne vsebine
v kongresnem centru

3 Gorenjec meseca
Karl Erjavec

4 Ekologija: Gozdni jereb -
skrivnostni gozdni
petelinček

STARŠI & OTROCI

Majda Hostnik -
učiteljica s srcem

ZDRAVJE & LEPOTA

Strah pred hormonsko
kontracepcijo je neutemeljen

Pri nas je denar vreden več.

Imate občutek, da z vezavami na daljši rok
nimate popolne kontrole nad svojim denarjem?
So vam ljubše vezave prostih finančnih sredstev
za krajša obdobja - za tri mesece, pol leta,
mogoče največ do enega leta?

**Imamo odgovor:
KONKURENČNE OBRESTNE MERE
ZA KRATKOROČNE VEZANE VLOGE.**

Če finančna sredstva vezete od 3 do 6 mesecev,
znaša obrestna mera 5,0 %, za vezave od 6 do 12
mesecev pa celo 5,1 %. **Ponudba velja za zneske
nad 1.000,00 €.**

Gorenjska banka, d. d. Kranj, Bielewska cesta 1, 4000 Kranj, www.gbkr.si

Gorenjska Banka

Banka s poslubom

Tema meseca

Iztok Purič, vodja Javnega gospodarskega zavoda Brdo

Petra Puhar Kejžar, umetniška vodja programa ARS Brdo

Brdo tudi vrelec umetnosti

Novi projekt Ars Brdo v kongresni center Brdo prinaša nove kulturno-umetniške vsebine. Za začetek cikel petih glasbenih koncertov z vrhunskimi izvajalci in likovno srečanje domačih in tujih likovnikov. Kulturna poživitev Kranja in Gorenjske.

IGOR KAVČIČ

V kongresnem centru Brdo, ki je bil pred letom dni zgrajen v namen slovenskega predsedovanja Evropski uniji, bodo to jesen z uvajanjem umetniških vsebin v svojo ponudbo odprli vrata tudi širši javnosti. "S kongresnim centrom smo na Brdu pridobili velik prostor za organiziranje različnih dogodkov in prireditve. Temeljne dejavnosti, predvidene za center, so v teh dneh v polnem razmahu, naša želja pa je bila Brdo odpreti širši javnosti," je povedal direktor Javnega gospodarskega zavoda Brdo Iztok Purič in dodal, da sta ravno kultura in umetnost področji, ki so ju v preteklosti v okolju Brda pogrešali. "Pet koncertnih večerov v prihodnjih mesecih je šele začetek, ki bo ob dobrem odzi-

vu v prihodnosti dobil ustrezno nadgradnjo. Želimo, da Brdo ne postane le prostor za Kranj in Gorenjsko, kjer bo mogoče poslušati vrhunske glasbene izvajalce, ampak tudi priložnost za medsebojno druženje." Kot je povedala umetniška vodja programa Ars Petra Puhar Kejžar, se bodo najprej posvetili dvema področjema umetniškega ustvarjanja, glasbenemu programu, po starogrškem muzi petja imenovanemu Aeda, ter likovno umetniškemu programu Apel, ki prav tako izhaja iz stare Grčije. "Gradili bomo na kulturi, ki bo visoko kakovostna, hkrati pa bo ponujala vsebine za različne glasbene okuse. Hkrati naj bi s koncerti na Brdu poživili tudi kulturno ponudbo Kranja, ki še vedno nima samostojne koncertne dvorane."

Umetniški vrelec se bo na Brdu prebudil že 8. oktobra, ko se bo začelo likovno srečanje, na katerem bo sodelovalo sedem umetnikov. "Gostili bomo slikarje Klavdija Palčiča iz Trsta, ekspresionista Giannija Barto iz Italije, bolgarskega umetnika Ivana Kancheva, Črtomirja Frelaha iz Radomelj, umetnico mlajše generacije Niko Zupančič, domače "barve" pa bo zastopal Zmago Puhar. Na srečanje smo povabili tudi fotograf Mirka Kunšiča in likovnega kritika dr. Damirja Globočnika," je imena udeležencev srečanja, ki se bo zaključilo z razstavo del v nedeljo, 12. oktobra, ob 18. uri, predstavi Puhar Kejžarjeva. Prvi v nizu koncertov se obeta že 11. oktobra ob 20. uri zvečer, ko se bosta predstavila orkester Slovenske filharmonije in pianistka Dubravka Tomšič Srebotnjak

pod vodstvom dirigenta Teodorja Guschlbauerja, novembra bo z ekskluzivnim programom nastopil orkester Slovenske policije pod vodstvom Milivoja Šurbeka, decembra bo praznični premierni koncert minil v znamenju Big banda RTV Slovenija in Alenke Godec pod vodstvom Lojzeta Krajncana, januarja bo prvič na Gorenjskem nastopil tercet Eroica, februarjski Valetninov balet pa pripravlja koreograf in baletnik Vojko Vidmar skupaj z vrhunskimi baletniki iz obeh slovenskih opernih in baletnih hiš, ljubljanske in mariborske. Koncertni program je z velikim entuziazmom pomagal oblikovati Jurij Reja, ki je povedal: "V programu, ki smo ga sestavili v zelo kratkem času, bo poudarek na premiernosti, predvsem pa visoki kakovosti in virtuoznosti nastopajočih."

*Varčujte pri nas
in padalo vam bo z neba*

VARČEVANJE
KREDIT
RAČUNI
eLON
PLAČILNI PROJEKTI

5,80% najboljša obrestna mera za vaš denar

HRANILNICA LON d.d., Kranj
Bleiweisova 2, 4000 Kranj
T: 04 28 00 777
odpiralni čas od 8.30 do 12.00 in od 13.00 do 16.30
www.lon.si info@lon.si

Varčevanje in vse bančne storitve na Ljubezniv Oseben Način

Knjiga "Gorenjska Vodnik"
predstavlja Gorenjsko na 312 straneh.
Vsebuje 2000 fotografij, 50 kvalitetnih zemljevidov
in podrobnih opisov lepot gorenjske pokrajine
v slovenščini in šestih svetovnih jezikih.

Cena enega vodnika je 29 EUR.
Naročniki Gorenjskega glasa imajo 10-odstotni popust.

Naročanje: po telefonu št. 04/201 42 41 ali po e-pošti: narocnine@g-glas.si

Gorenjski Glas

Gorenjec meseca

Naša politika preveč na trdo

Obrambni minister in predsednik upokojenske stranke Karl Erjavec je eden od zmagovalcev letošnjih volitev. Tudi s svojo sproščenostjo v političnih nastopih je stranki pomagal priboriti sedem poslanskih mandatov. Pogovarjala sva se na partizanskem mitingu na Pangršici.

IGOR KAVČIČ

Ko ste prišli na prizorišče mitinga na Pangršico, ste med ljudmi poželi gromek aplavz, brzkone celo močnejšega kot pet minut pred vami bivši predsednik Kučan. Čigavi volivci so torej tukaj, vaši upokojenski ali esdejevi?

"Vsi so naši ..."

Vsi?
"Tudi Kučan je naš."

V še aktualni vladi ste se običajno vzdržali takšne dikcije ...

"DeSUS in obstoječa vlada sta si programsko zelo različni in v teh štirih letih ni manjkalo medsebojnih trenj. Smo edini v tej vladi, ki smo varovali vrednote NOB. V svojem mandatu sem kot slavnostni govornik bodisi kot predsednik stranke bodisi kot minister za obrambo govoril na 80 podobnih prslavah. Nekateri so bili celo mnenja, da me bodo zato vrgli iz vlade, a se to ni zgodilo. To, da so me danes ljudje sprejeli z navdušenjem, najbrž pomeni, da pozdravljajo držo, ki sem jo imel v mandatu vlade in tudi v času volilne kampanje. Od nje tudi po volitvah ne bom odstopal. Ljudje so očitno dali mandat novi politiki, drugačnemu načinu vodenja države in naša stranka je v levo sredinski koaliciji lahko močan partner. V parlamentu bi skupaj imeli 50 glasov, kar pomeni trdnost koalicije in zagotavljanje uresničevanja programa."

Volilni rezultat DeSUS-a je dober, pa vendar ne tako presenetljiv, saj so vam predvolilne ankete obetale tudi do devet, deset odstotkov vseh glasov.

"Ko sem pred tremi leti in pol postal predsednik stranke, je bila ta v precej nezavidljivem položaju. Zadal sem si cilj, da na teh volitvah ne bomo več najmanjša parlamentarna stranka. To nam je uspelo, saj smo prehiteli nekatere že etabrirane stranke LDS, SNS, SLS, N.Si. Ni razlogov za nezadovoljstvo."

Kaj vas je odneslo med upokojence? Poklicno ste delovali predvsem v strokovnih službah od občinskega nivoja do državnih institucij ..., potem pa ste se leta 2005 kar naenkrat pojavili na čelu DeSUS-a.

FOTO: MATEJA BANT

"V politiko sem vstopil bolj po naključju, kot ne. Vedno me je zanimalo predvsem pravno strokovno delo. Tako sem se kot državni sekretar na ministrstvu za pravosodje ukvarjal z aferami, kot so Orion, Zbiljski gaj, notarji, v katerih so bili žrtve predvsem starejši ljudje. Iz tega naslova je prišla tudi ponudba za vstop v DeSUS. Pred štirimi leti so se bali, ali bodo sploh prestopili prag parlamenta ali ne, pa so me prišli prositi za pomoč. Odločitev je padla dan pred začetkom volilne kampanje. Takratni predsednik stranke Rous in predsednik za Gorenjsko Vrabcem sta prišla do mene, naj kandidiram. Najprej sem mislil, da se šalita, potem pa sta začela razlagati, da so bili moji nastopi v medijih na temo Zbiljskega gaja zelo všeč tudi starejšim in bi kot prepoznavna osebnost pri zavzemanju za njih lahko stranki pomagal do boljšega rezultata. Prepričala sta me, v parlament pa nam je uspelo priti z le okrog dvesto glasovi preko volilnega praga za vstop. Kampanja je bila sicer slabo pripravljena, a smo imeli srečo. Zaradi slabega rezultata je prišlo do krize v stranki, različne struje niso bile zadovoljne s predsednikom in maja 2005 so med kandidati Rousom, dr. Beblerjem, Miklavčičem in mano izbrali mene. Do danes mi je uspelo zgraditi dokaj močno stranko, po volilnem rezultatu četrto najmočnejšo."

Močno stranko upokojencev, ki je v evropskih parlamentarnih demokratičnih vendarle unikum ...

"Dr. Mencinger pravi, da smo po programski usmeritvi v tem trenutku pri nas

edina prava socialnodemokratska stranka."

Stranko zaznamuje tudi vaš način javnega nastopanja, ki je nekaterim zelo všeč, drugim pa ne. Prvim dajete občutek, da ste tudi vi eden izmed njih, drugih vaše duhovitosti ne prepričajo ...

"Mislim, da je ozračje v naši politiki preveč trdo, preveč gremo na življenje in smrt, zamere so zelo globoke, pozicije so zelo zakoreninjene. To napetost želim nekoliko sprostiti. Hkrati moram reči, da mi že tri leta nastavljajo to patrio, jo kriminalizirajo, govorijo o ne vem kakšnih podkupninah, pri tem pa vidimo, da gre izključno za politično zadevo. Doslej namreč še noben organ pregona ni nič ugotovil."

Mnogi so mnenja, da vam je patria pri vaši politični promociji celo koristila ...

"Predvsem sem prepričan v naš program po meri ljudi, imamo socialen čut, brani mo malega človeka in zadeva patria je bolj škodovala kot ne. Je pa res, da sem vedno znal spretno zmanjševati težo tej zadevi."

Govorili ste o poletni limonadi ...

"Zato sem govoril tudi o limonadi ... Nimam kaj skrivati. Je pa moje nastopanje zagotovo drugačno kot pri drugih politikih. Tisti, ki me ne marajo, me želijo primerjati z Jelinčičem. Pa vendar sem daleč od njega, v mojem nastopanju nikdar ne boste pričali žaljivosti. Vem. Morda je bila moja najbolj "problematična" predstava, ko sem Kresalovi dejal, da ni tako nedolžna, kot je rekla, in da pod pasom dobro brca.

Ona je pred tem vneto ponavljala, kako sem nesposoben, da se niti tega ne spomnim več, da sem jaz podpisal pogodbo za patrio, naj odstopim in podobno. To so nizki udarci, še posebej od pravniče, ki dobro ve, kako deluje pravna država."

Vaša družina izhaja iz kranjskega starega mestnega jedra, ki je na neki način kot upokojenci, daje nam izkušnje, modrost ... zato pa je treba še toliko bolj skrbeti zanj.

"Na stari Kranj imam zelo lepe spomine iz otroštva. Na Pungertu smo cele dneve igrali nogomet ... Zaskrbljen sem, ko opažam, da se v tridesetih letih posebej v del mesta od gledališča naprej ni nič vložilo. Staro jedro mestu da dušo, ton, zlahtnost. Pred tridesetimi leti je Kranj ta šarm starega mesta še imel, zdaj je le še nekaj gostinskih lokalov ..."

Revitalizirali ste stranko upokojencev ...

"Računam, da bo stranska DeSUS čez dve leti v Kranju imela zelo dobrega kandidata za župana."

Imate dve imeni, Karl in Viktor. So vas v Belgiji, kjer ste se rodili, klicali Charles?

"Bil sem Karl, klicali pa so me tudi Charles. V Belgiji sin pri rojstvu avtomatično prevzame še očetovo ime. Zato sem tudi Viktor."

Po enaindvajsetem septembru bi bilo za vas ime Viktor najbrž primernejše?

"Karli so ponavadi Veliki, če pa je zraven še Viktor, je to zagotovo zmogovita formula. Šalim se. Da ne bo pomote in bodo spet vsi rekli, kako samozavesten sem in kako se hvalim."

Karel Erjavec pozdravlja praporščake: "V DeSUS-u varujemo vrednote NOB."

➔ Karl Viktor Erjavec, po izobrazbi diplomiran pravnik, je svojo uradniško poklicno kariero začel leta 1990 v kranjskem izvršnem svetu, kamor je bil izvoljen kot predstavnik Demosa. Bil je sekretar za občno upravo in pravne zadeve. Pet let kasneje ga je Ivo Bizjak, takrat varuh človekovih pravic, izbral za vodjo kabineta, kasneje tudi za direktorja strokovne službe. Po volitvah leta 2000 je Erjavec odšel na Ministrstvo za pravosodje, kjer je bil do 2004 državni sekretar. Po volitvah ga je DeSUS, s štirimi poslanci najmanjša koalicijska stranka, predlagal za ministra za obrambo, pomladi 2005 pa je postal še predsednik stranke. Je eden tistih politikov, ki mu je uspelo ločevati ministrsko funkcijo od dela v stranki, s svojim duhovitim, a ne žaljivim in prostaškim pristopom je v slovensko politiko vnesel lahkonost in sproščenost. Na nedavnih volitvah je DeSUS po številu glasov postal četrta največja stranka v Sloveniji. Sam je kandidiral v volilnem okraju v Žalcu, kjer je dosegel 15,82 odstotka glasov, kljub temu pa v parlament ni bil izvoljen. Danes je Karl Erjavec v vlogi tistega, ki bo odločal, kakšna bo nova vlada. Brez nas ne gre, je bilo njegovo in strankino predvolilno geslo.

GG +

GG + je priloga Gorenjskega glasa

IZDAJATELJ

Gorenjski glas, d. o. o., Kranj,
Bleiwisova cesta 4, 4000 Kranj

ODGOVORNA UREDNICA

Marija Volčjak

UREDNIKI

Robert Guštin (Športni glas), Cveto Zaplotnik (Upokojenski glas),
Mojca Šimenc (Zdravje&lepota), Urša Peternel (Na potep),
Suzana P. Kovačič (Starši&otroci)

UREDNIŠTVO

novinarji in fotoreporterji Gorenjskega glasa in zunanji sodelavci

OBLIKOVNA ZASNOVA

Jernej Stritar, Tricikel

TEHNIČNI UREDNIK

Grega Flajnik

VODJA OGLASNEGA TRŽENJA

Mateja Žvižaj

OGLASNO TRŽENJE

Jana Triller (Športni glas), Mirjam Pavlič (Upokojenski glas), Jana Belovič
(Zdravje&lepota), Božena Avsec (Na potep), Janez Čimžar (Starši&otroci)

GG + je priloga 79. številke Gorenjskega glasa, ki je izšla 3. oktobra 2008
v nakladi 20.000 izvodov

TISK

Styria Print Holding, Avstrija

DISTRIBUCIJA

Pošta Slovenije, d. o. o., Maribor

Ekologija

GOZDNI JEREB

Skrivnostni gozdni petelinček

Gozdni jereb sodi med manj poznane vrste ptic pri nas. Skrivnostni in prav tako ogroženi sorodnik divjega petelina, ruševca in belke na Gorenjskem živi na Jelovici in v območju Triglavskega narodnega parka.

MARJANA AHAČIČ

"Gozdni jereb je verjetno eden izmed najbolj skrivnostnih prebivalcev slovenskega gozda. V mnogih primerih, ko sem se srečal z njim, ni šlo za nič drugega kot za naključno križanje najinih poti. In ker se, kot da ne bi sodil med kokoši, ne pusti pohoditi, urno odleti v bližnje kritje. Po nekaj sekundah je v gozdu spet vse mirno," z nasmehom pripoveduje o svojih srečanjih s tem skrivnostnim predstavnikom gozdnih kur, med katere sodijo še divji petelin, ruševca in belka, ornitolog **Tomaž Mihelič**, odličen poznavalec gozdnih ptic.

Najbolj značilna slovenska stalnica

Prav zato, ker je tako skrivnosten in ga je težko odkriti, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije to ptico že nekaj let načrtno popisuje. Prav zdaj, jeseni, je najprimernejši čas za to, pravi Mihelič. Gozdni jerebi namreč veljajo, kot pravijo poznavalci, za eno najbolj značilnih stalnic pri nas, saj se lahko prek celega leta zadržujejo na komaj nekaj hektarjev veliki površini. Jesen pa je čas, ko se mladi samčki osamosvajajo in prvič iščejo svoj teritorij. Njihov prihod takoj sproži reakcijo odraslih, ki začnejo označevati in braniti svoje ozemlje. Mladi seveda iščejo prostor zase, zato s petjem skušajo ugotoviti, kjer je še kakšno primerno, a ne zasedeno območje. Ornitologi jih štejejo tako, da jih kličejo s piščaljo, narejeno iz zajčje ali kunčje kosti, s katero oponašajo njihovo oglašanje. Če je gozdni jereb kje v bližini, se bo skoraj gotovo

oglasil, da prežene "vsiljivega" tekmeča.

Gozdnega jereba bomo težko srečali

Srečati - videti - pa je jereba težko, kljub temu da jih v gozdovih Jelovice in Triglavskega narodnega parka ni tako malo. K temu prav gotovo največ pripomore njegova obarvanost, s katero se je prilagodil na svoj življenjski prostor. Barva njegovega perja se namreč odlično prilagaja gozdnim tlem, kjer preživi večino življenja. "Celo sivo repno perje, ki ima na koncu kontrastno črno črto, je vidno samo, kadar leti ali pa se šopiri v bližini tekmeča. Med hojo in mirovanjem je prav mojstrsko skrito pod srednjimi repnimi peresi, ki sta rjave varovalne barve. In kot bi se tega zavedal, zelo redko leti," pojasni Mihelič.

Radi imajo pester gozd

Jereb je tipična ptica stalnica, ki tako poleti kot pozimi živi na istem teritoriju. Prek celega leta se zadržuje na komaj nekaj hektarjev veliki površini. Najraje ima gozdove, kjer se med jasami mozaično izmenjujeta star in mlad gozd z bujnim grmovjem. Jerebi živijo v parih, samčki pa vse leto vestno označujejo svoj teritorij. "Vez s samičko je najmočnejša jeseni in spomladi, v času valjenja in vodenja mladičev pa zanje skrbi le samica. Družina ostane skupaj do jeseni. Ko so mladiči stari tri mesece, se osamosvojijo. To je verjetno eden najbolj razburljivih trenutkov v letu. Prihod novih samčkov namreč takoj sproži reakcijo odraslih, da začnejo intenzivno označevati in braniti svoje teritorije."

Močno ogrožena vrsta ptice

Gozdni jereb je od leta 1993 naprej popolnoma zavarovana vrsta. "Z zavarovanjem smo naredili samo en korak naprej k njegovemu uspešnemu varstvu. Če pa bomo hoteli jereba ohraniti v naših gozdovih bo potrebno še kaj več. Predvsem je tu izredno pomembno poznavanje ekologije vrste oz. če povemo preprostejše njegovih življenjskih potreb. Danes vemo že veliko, še zdaleč pa ne vsega. Sonaravno gospodarjenje z gozdom, ki pušča pestro sestavo gozdnega drevja, in naravno pomlajevanje gozda, mu nedvomno koristi. Nasprotno pa v predelih z intenzivnim gospodarjenjem ter enako starimi in enako vrstnimi sestoji njegova številčnost lahko hitro upade, še posebej, kadar se gole, nekoč gozdne površine - na primer po golosekih, požarih ali vetrolomih - obnavljajo s sajenjem in ne naravno, postopno. Tudi neintenzivno pašništvo, kakršno je na primer planšarstvo, mu očitno godi, še posebej, kadar se planšarije zajedajo v gozd," je še povedal Tomaž Mihelič. Kot pravi, pa se v zadnjem času grožnja jerebom vse pogosteje predstavlja vznemirjenje v gozdu. Tega pa - kot samokritično doda predani proučevalec ptic - lahko povzročijo tudi opazovalci prav s klicanjem jerebov. "Popisovalci se zato trudim, da smo v gozdu čim bolj neopazni. S klicanjem prenehamo takoj ob prvem odzivu jereba. Če na njegove klice ne odgovarjamo, bo že čez nekaj minut nadaljeval svojo pot, mi pa bomo ostali neopaženi, a bogatejši za novo znanje o tem, kje prebiva." In to znanje bomo lahko uporabili za njegovo varstvo.

Gozdni jereb, skrivnostni sorodnik divjega petelina, ruševca in belke

Najraje ima gozdove z jasami in bujnim grmovjem, kjer se mozaično izmenjujeta star in mlad gozd.

DEJSTVA

Lovci so stoletja privabljali jerebe z majhno piščaljo, ki so jo izdelali iz zajčjih ali kunčjih kosti. Misleč, da bo napodil tekmeča, je jereb, ko je zaslišal piščal, priletel naravnost pred puškino cev. Najbolj izkušeni lovci so tako postrelili celo po dvajset jerebov na dan - ponavadi tiste najmočnejše, ki so najodločneje branili svoj teritorij.

To soboto in nedeljo, 4. in 5. oktobra, bo več kot 50 tisoč ljudi po vsej Evropi svojo pozornost namenilo pticam. Lani so jih opazovali več kot tri milijone! Organizirane aktivnosti bodo pripravili partnerji svetovne zveze za zaščito ptic BirdLife International, ki ga v Sloveniji zastopa Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Letos bomo posebno pozornost namenili pticam selivkam in njihovim selitvenim potem. Nekatere prav zdaj zapuščajo Evropo in so namenjene v Afriko, medtem pa k nam prihajajo prvi gostje s severa, ki bodo zimo preživel pri nas. Na Gorenjskem pripravljajo izlet na Trbojsko jezero, začel se bo v nedeljo ob 9. uri pri ribiški brunarici v Prašah.

Gozdni jereb je zadnjih petnajst let popolnoma zavarovana vrsta, s pomočjo piščali pa zdaj te skrivnostne ptice le opazujejo in proučujejo.

Moje finance

Velika finančna kriza

Iz omar finančnih ustanov v ZDA in tudi v Evropi padajo "okostnjaki", posledice posredno občuti tudi Slovenija.

CVETO ZAPLOTNIK

Združene države Amerike pretresa velika finančna kriza. Tretja največja investicijska banka Lehman Brothers je šla v stečaj, družba Merrill Lynch se je oprijela zadnje bilke za preživetje in prešla pod okrilje Bank of Amerika. Največja zavarovalnica na svetu, AIG, je zaprosila ameriške zvezne rezerve za "nujno" posojilo. Od petih velikih družb, ki trgujeta z vrednostnimi papirji, sta ostali le dve. Finančna kriza je udarila tudi po evropskih bankah in borzah. Države Beneluksa so z močno finančno injekcijo rešile pred pogubo bančno zavarovalniško velikanko Fortis, Velika Britanija je nacionalizirala dve banki, zaradi nepremičninske krize je zašel v težave Hypo Real Estate ...

Podcenjevali tveganja

In kaj naj bi bil razlog za finančno krizo? "Takšna kriza in zmeda ne nastane zaradi enega samega čistega vzroka, očitno je več "igralcev" v finančnem sistemu podcenjevalo tveganja. To se ni zdelo problematično in je pospeševalo gospodarsko rast, dokler se ni zaustavila rast cen nepremičnin, kar je začelo prevračati prvo domino," meni **Ani Klemenčič**, izvršna direktorica GBD Skupina, in dodaja, da so bile bonitetne agencije pri podeljevanju ocen svojim strankam verjetno bolj subjektivne v pozitivno kot v negativno smer. "Vlagatelji po svetu so kupovali vedno bolj tvegane naložbe, ki so se zdele le teoretično tvegane, saj so stabilno in hitro rasle. Celo profesionalni vlagatelji so se pri nakupih tako "nedolžnih" papirjev, kot so hipotekarne obveznice, pogosto zanašali le na bonitetno oceno in donos, saj so pričakovali, da bo bonitetna agencija za njih podrobno in profesionalno proučila lastnosti papirja in posledična tveganja. "Praktično netvegane" papirje in obljube so začeli poceni prodajati še drugi "igralci". Zavarovalnice so, na primer, za izboljšanje bonitetnih ocen prodajale zavarovanje obveznosti iz obveznic."

Manjši promet na borzi

Posledice finančne krize posredno občuti tudi Slovenija. "V GBD delimo usodo ostalih investitorjev. Vrednost lastnega portfelja se nam je znižala, promet na borzi je manjši, naročil je manj, več pa je truda, da lahko uspešno upravljamo premoženje. Tu pridejo do izra-

Posledica finančne krize se odraža tudi v padanju delniških tečajev na Ljubljanski borzi.

za znanje, poznavanje trga in izvedenih finančnih instrumentov, obveščeno in izkušnje. Vse več ljudi spoznava, da je modro zaupati premoženje v upravljanje za to usposobljenim upravljavcem," pravi **Ani Klemenčič**, ki napoveduje, da bo gibanje tečajev na slovenski borzi kratkoročno zelo verjetno odvisno predvsem od globalnega razvoja dogodkov. In kako v krizi oz. v obdobju padanja tečajev ravnavajo mali delničarji? "Mali delničarji počasi nižajo pričakovanja, spoznavajo realnost tveganja in dejstvo, da jih najvišji tečaji iz preteklosti še zdalec ne čakajo že za naslednjim ovinkom prihodnosti. Nekateri obupajo ravno v času, ko so tečaji najnižji, drugi pa se naučijo bolje in bolj varno investirati in investirajo tudi v času, ko je večina zelo črnogleda. Panično prodajanje celotnih portfeljev vedno nudi priložnost za vlagatelje na nakupni strani, ki znajo ločiti zrnje od plev."

Priložnost tudi za nakupe

Posledice finančne krize občutijo tudi upravljavci premoženja, med katerimi je tudi **Krekova družba**. Kot je pojasnila članica uprave **Marjeta Fuchs**, deluje dvojni negativni učinek zmanjšanja vrednosti skupnega premoženja v upravljanju, predvsem v določenih delniških skladih. Prvič: sredstva v upravljanju se zmanjšujejo kot posledica padcev cen finančnih naložb. Drugič: naklonjenost vlagateljev za varčevanje v tveganih naložbah, kot so delnice, se v časih negotovosti in negativnih informacij zmanjša in je iz določenih skladov več izstopov kot vstopov. "Nakup točk skladov se je zmanjšal, povečale so se zahteve za izplačilo, vendar ne pretirano.

Tovrstne zahteve so se bolj povečale pri vlagateljih, ki že dolgo varčujejo, so torej dosegli svoj naložbeni cilj in so še zadovoljni s skupno ustvarjenim donosom kljub letošnjim padcem donosov, ki pa v **Krekovih** skladih niso tako visoki. Tako v svetu kot pri nas so najbolj upadle vrednosti visoko tveganih, specializiranih skladov, usmerjenih samo v eno regijo ali panogo (npr. **Balkan**, **Kitajska**, **finančni sektor**, ...), kar še enkrat dokazuje, da moramo biti zelo previdni pri izbiri in kombinaciji vzajemnih skladov. **Krekovi** skladi so prav zaradi tega z naložbeno politiko še dodatno usmerjeni v nadpovprečno razpršenost naložb," pravi **Marjeta Fuchs**.

Je kriza (padanje vrednosti enot premoženja - VEP) tudi priložnost za nakupe? "Vlagatelji se morajo zavedati, da nižje, kot so vrednosti delnic in ostalih finančnih naložb, višji so prihodnji donosi. Namesto da se ukvarjajo s preteklim enoletnim donosom, naj trenutno slabše donose raje izkoristijo kot priložnost za doseganje višjih dolgoročnih donosov. Padanje VEP je vedno večja priložnost za dober nakup kot pa v obdobju rasti," pravi **Marjeta Fuchs** in še poudarja, da so sedanji močni padci na borzah primeren čas za razmislek o dodatnem ali ponovnem varčevanju v vzajemnih skladih.

Nezaupanje zvišuje obrestne mere

"Neposrednega vpliva zaradi finančne krize v ZDA ni, močni so posredni učinki," ugotavlja **Teodor Žepič**, predsednik uprave **Hranilnice Lon**. "Poleg selitve investitorjev v varne naložbe se je na mednarodnem trgu povečala negotovost ter ne-

zaupanje med finančnimi subjekti, predvsem bankami, ki niso več prepričane o finančni sposobnosti drugih na trgu. Nezaupanje se kaže v tem, da banke za posojanje sredstev zahtevajo visoke obrestne mere. Tako se raven evropskih medbančnih obrestnih mer (**Euribor**) že od začetka krize zvišuje. Povišana vrednost **Euribora** vpliva na dražje zadolževanje bank, tudi slovenskih. Zaradi visokega **Euribora** se pričakuje višja obrestna mera na depozitni strani, vpliv povišanih obrestnih mer pa se izkazuje tudi z zviševanjem obrokov kreditov."

Padci tečajev na borzah, rastoča inflacija, upočasnitev gospodarske rasti in znižanje zaupanja spodbujajo selitev denarja v manj tvegane naložbe, predvsem v bančne depozite. "Hranilnica **Lon** je pri zbiranju depozitov uspešna, saj je s konkurenčnimi obrestnimi merami uspela zadržati obstoječe varčevalce, hkrati pa je pridobila nove. V prvih osmih mesecih beleži 45-odstotni rast na kratkoročnih in 30-odstotni rast na dolgoročnih depozitih prebivalstva."

Na vprašanje, ali se komitenti zaradi finančne krize manj odločajo za najemanje posojil, **Teodor Žepič** odgovarja: "Čeprav hranilnica še vedno dosega pri posojilih visoke stopnje rasti, razmere na trgu kažejo na umirjanje. Lanskega rekordnega leta, ko je bila kumulativna rast posojil v naših bankah višja od 38 odstotkov, ne bomo dosegli. Manjša rast je predvsem pri stanovanjskih kreditih, pri katerih je vpliv zvišanih obrestnih mer največji, saj gre za visoke zneske. Hranilnica **Lon** pri teh posojilih ni močno izpostavljena, zato je vpliv umirjanja rasti posojil pri nas manjši."

PRIPRAVLJA: CVETO ZAPLOTNIK

vprašanja - odgovori

Odgovarja: **Gorazd Trček**, predsednik uprave **Gorenjske banke**

vprašanje Kaj je po vašem mnenju glavni razlog za finančno krizo?

"V bistvu se je sedanja finančna kriza začela avgusta lani v ZDA kot posledica dogajanj na nepremičninskem trgu. Dejstvo je, da je zadolževanje posameznikov temeljilo na napovedih nadaljnje močne gospodarske rasti, optimizma, ki je prevel globalni svet. V zavarovanje za dane kredite oz. finančne aranžmaje pa so finančne institucije sprejemale neprijetno, previsoko, nerealno vrednoteno premoženje, kar se je izrazito pokazalo ob napovedi umirjanja gospodarske rasti. Za razliko od klasičnega kreditiranja je močna rast temeljila v veliki meri na izvedenih finančnih instrumentih, pri čemer velja poudariti, da finančne institucije, investicijske družbe, ki so generator teh aktivnosti, v ZDA niso pod tako strogo regulativo kot komercialne banke."

vprašanje Ali posledice finančne krize neposredno ali posredno občutijo tudi banke? Kako se kažejo te posledice?

"Dimenzija finančne zaostritve je taka, da je ob sedanji globalizaciji iz ZDA pljusnila tudi v evropski bančni prostor, pri čemer je treba vedeti, da je le-ta neprimerno ostreje reguliran kot v ZDA. Številni imen posameznih uglednih evropskih bank, ki so "podlegle" fenomenu izvedenih finančnih instrumentov in slabih hipotekarnih kreditov, ni potrebno ponavljati, saj so sprotno polnile časopisne stolpce. Nesporno je, da tako aktivnosti **Federal Reserve** v ZDA kot **ECB** v Evropi kažejo na to, da je potrebna hitra in usklajena aktivnost, pa čeprav bi bila intervencija predvsem za ameriško ekonomijo še pred časom povsem nedopustna. Razmere lepo ponazarjajo besede **Bena Bernanke**, ki je v ameriškem kongresu ob utemeljevanju scenarija dejal: "Arterija ameriške ekonomije, to pa je finančni sistem, je zamašena in če ne bomo ukrepali, bo pacient zagotovo doživel srčni napad - kdaj, je samo vprašanje časa."

vprašanje Ali so posledica krize tudi višje obrestne mere za posojila na finančnem (medbančnem) trgu?

"Razmere imajo odraz tudi v obrestnih merah, kljub relativno zadovoljivi likvidnosti se pač povečuje premija za riziko, za negotovost."

vprašanje Ali padanje delniških tečajev in vrednosti enot premoženja (VEP) vzajemnih skladov vpliva na porast depozitov v banki?

"V sedanjih razmerah je položaj **Gorenjske banke** stabilen, ohranjamo visoko stopnjo likvidnosti, smo pa tudi v sklepnih fazi dogovarjanja aranžmaja s tujo banko. Gibanje na področju depozitov pravnih in fizičnih oseb je ugodno, kar pripisujemo tudi naši povečani aktivnosti, seveda pa tudi dejstvu, da se varčevalci in investitorji v trenutkih zaostrenih razmer na finančnih trgih spomnijo zlatih pravil naložb in varčevanja in dajo prednost varnosti naložbe pred višino donosa. Višina donosa in negotovost si praviloma podajata roki."

vprašanje Ali imate tudi v **Gorenjski banki** primere, ko pri posojilih, zavarovanih z zastoavo delnic, zaradi padanja delniških tečajev zahtevate dodatno zavarovanje posojila ali vračilo posojila?

"**Gorenjska banka** je skoraj sinonim za konzervativno banko, ampak verjamem, da bodo komitenti in varčevalci to konzervativnost v tem trenutku dojemali v njenem najbolj zlahtnem pomenu. Tako kot doslej skrbimo, da so zavarovanja kvalitetna in da je razmerje med zastavljenim premoženjem in kreditom tako, kot je pogodbeno dogovorjeno. To pomeni, da mora kreditodajalec v času trajanja posojila to razmerje stalno vzdrževati ali z zagotovitvijo dodatnega zavarovanja ali pa z delnim, predčasnim odplačilom kredita."

vprašanje Kako se na krizo odzivajo komitenti banke, ali v zvezi s tem že kaj sprašujejo?

"Posebnih reakcij zaenkrat še ne ugotavljamo, ocenjujemo pa, da bo umiritev vodila tudi do prerazporejanja ekonomske moči med dejavnostmi. Zagotovo sedanje razmere napovedujejo umiritev gospodarske rasti, spremenjeno ekonomiko nekaterih že realiziranih projektov, za nove pa postavljajo zahteve za še bolj temeljite in kvalitetne presoje z velikim poudarkom na res dobrem in realnem načrtovanju denarnega toka."

Pro et contra

RAD POTUJEM

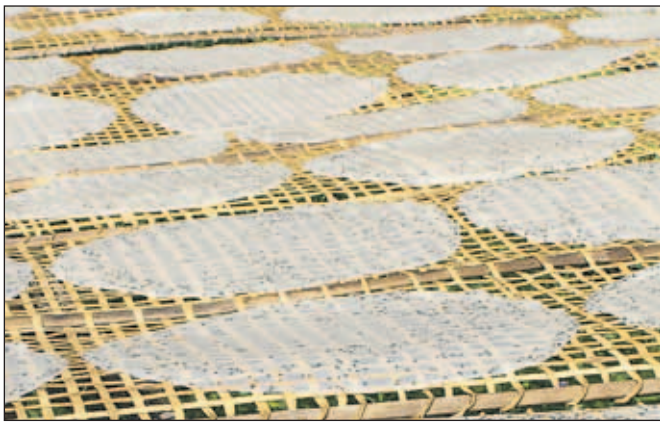

Natalija Polenec,
direktorica Zavoda za turizem Kranj:
"Za občasna tedenska potovanja
izberemo destinacije po Evropi. Na
krajše izlete gremo po Sloveniji,
večinoma družinsko, na primer na
ogled muzeja na prostem v Rogatcu."

Ivan Hočevar,
direktor JP Komunala Kranj:
"Čar potovanja po tujini je spoznavan-
je novih kultur, navad in znameni-
tosti. Prevozil in prehodil sem celo
Slovenijo in kjerkoli sem bil
službeno, grem rad tudi zasebno."

Foto utrinki Gašperja Kokota

Sušenje riževega papirja v delti Mekonga

Zvončki v budističnem templju v Bangkoku

Anketa

Milan Skubic: "Potovanja so mi všeč, ker na ta način spoznaš veliko krajev in različnih ljudi. Nazadnje sem bil na Poljskem, moja velika želja je potovanje v Indijo."

Ajda Bajželj: "Rada potujem in želim videti čim več različnih mest in znamenitosti po svetu. Bila sem že v Londonu, Parizu ..." S. K. I FOTO: GORAZD KAVČIČ

Gašper na pohodu na severu Laosa | FOTO: GAŠPER KOKOT

GAŠPER KOKOT. ABSOLVENT FIZIKE. POPOTNIK.

Z letalom do Laosa

Gašper pravi, da se mu s potovanji spreminjajo svetovni nazori, da veliko bolje doživlja samega sebe in da se je naučil tudi skromnosti.

SUZANA P. KOVAČIČ

Triindvajsetletni Gašper Kokot iz Radovljice potuje v lastni režiji od svojega sedemnajstega leta. Ta izkušnja se mu je prvič ponudila, ko je dobil nagrado za izvorno spletno stran v projektu Evropa v šoli. "Za nagrado so me povabili na mednarodni tabor na Laponsko; kako bom prišel do tja, sem se moral znajti sam. Znašel sem se in dobil ugoden letalski let do tja in nazaj," pravi Gašper. To je bila prva priložnost, da je šel nekam sam za dlje časa. Pol leta zatem se je s prijatelji že potepal po Belgiji in Nizozemski. Spoznal je, da potovanja ni težko organizirati in da za to sploh ne potrebuje veliko denarja. S študentsko InterRail vozovnico za vlak je potoval po Češki in Poljski. Potepal se je po Veliki Britaniji, Portugalski, Romuniji, Madžarski ... Včasih sam, včasih s prijatelji. Potem je prišla na vrsto Mehika, Indija ... "Ko sem izkusil način potovanja z nahrbtnikom na rami, me je kar "potegnilo noter". V vsakem letniku študija sem že v prvem roku naredil vse izpite, ki so bili pogoj za vpis v višji letnik, s tem sem dobil več kot dva poletna meseca časa za potovanja. Tako zelo sem bil motiviran za potovanja,

da sem tudi Zoisovo štipendijo dajal na stran za ta namen," pravi Gašper. Gašper ne govori o tem, da je v tujini lepše kot doma, ampak: "Ravno s tem, ko spoznavam druge kulture, bogatim znanje o svoji kulturi. Veliko raje, kot da si ogledujem znamenitosti po državah sveta, se usedem v kavarno in se z domačini zapletem v pogovor. Koliko stvari mi povedo, koliko različnih ljudi spoznam na ta način. Že v vsakdanjih stvareh pa smo si zelo različni." Za primer navede popoldansko siesto, ki je značilna tako za Španijo kot za določene predele dajne Indije: "Zaradi visoke vročine ljudje popoldne nekaj ur ne delajo, ampak gredo počivat in se hladit v senco. V Vietnamu na primer trimčkajo že ob petih zjutraj. Potujem po državah tretjega sveta in vidim, koliko ljudi je revnih, koliko stvari je pri nas bolj urejenih, imamo na primer veliko več možnosti za šolanje in redno delo. Pri nas večkrat slišim, da je podcenjujoče biti natakhar v baru. Kaj bi številni ljudje v tretjem svetu dali za to, da bi lahko opravljali ta poklic. V Indiji se tako oklepajo služb, da dobesedno živijo z njimi; kuhar v restavraciji na primer ponoči ne gre domov, ampak si kar postelje na tleh kuhinje."

Gašper pravi, da se je s takšnimi življenjskimi zgodbami naučil skromnosti. "Kot študent tudi denarja na potovanjih nimam na pretek in včasih se zgodi, da moram malo zategniti pas, da si lahko privoščim katero od dragih vstopnin. Veliko je še stvari, ki se nam Slovencem zdijo samoumevne in zato niti ne pomislimo, da bi jih cenili, recimo lastiti si osebno izkaznico in potni list ali pa stabilen politični sistem."

sva že na začetku vedela, da to ne bo za zmeraj," pravi Gašper in v smehu doda, da je slaba stran potovanja ravno ta, da ne more imeti resne punce, ker je toliko zdoma. Punce, ki bi potovala z njim, pa tudi še ni našel. "Potovanja so samo del življenja in imajo običajno omejen rok trajanja. Ne predstavljam si, da bi od tega živel in se nikdar ustalil. Zdaj sem trdno odločen, da bom pred katerikoli naslednjim poto-

"V teh šestih letih potovanja sem dobil drugačen pogled na svet. Predvsem, da kolonializem še zdaleč ni končan, da so dobri ljudje povsod in da je osnovni namen vseh enak - preživeti."

Gašper meni, da na potovanjih tudi sam sebe bolje spoznava. "Še posebej se izkaže, kakšen si, ko prideš v nepredvidljive situacije in se moraš odzvati pod pritiskom," pove. Pred nekaj tedni se je vrnil s potovanja po Jugovzhodni Aziji, potepal se je po Laosu, Kambodži, Vietnamu in Tajski. Za to, da je šel lahko na pot za nekaj mesecev, je spomladi honorarno in prek študentskega servisa opravljal kar nekaj del naenkrat. V Laosu se je zagledal v domačinko, študentko. "Oba

vanjem najprej diplomiral. Ali bom potem ostal v Sloveniji ali ne, v tem trenutku težko povem. Vsekakor pa na primer v Laos ne bom šel za fizika, ker po tem kadru tam ni povpraševanja. Industrije imajo malo, tudi izobraženih ljudi ni veliko," še pove Gašper. V teh šestih letih potovanja je dobil drugačen pogled na svet. Predvsem, da kolonializem še zdaleč ni končan, da so dobri ljudje povsod in da je osnovni namen vseh enak - preživeti.

Pro et contra

RAD SEM DOMA

Branka Smole, direktorica gledališča Toneta Čufarja Jesenice:

"Službeno sem bila lani na Norveškem, turistično pa pred kratkim v Benetkah. Vsaka dežela ima svoj čar, a domov se je vedno lepo vrniti. Potovanja po Sloveniji so pa stalnica."

Barbara Ravnik Toman, ravnateljica Gorenjskega muzeja:

"V Sloveniji me predvsem zanima kulturna krajina. Potovanje v tujino je povezano s službo, če ostane kaj časa, si najraje ogledam arheološka najdišča."

Grego s kolesom na potep | FOTO: GORAZD KAVČIČ

GREGA BEŠIREVIČ. RAČUNALNIKAR. RAD JE DOMA.

Na kolo do Preddvora

Grego ne vleče v širni svet. V življenju ga zanimajo bolj otipljive stvari, na primer lastno stanovanje. Na potovanje gre redko, kadar pa se odpravi, je to krajši turistično-rekreativni potep po Sloveniji.

SUZANA P. KOVAČIČ

Sedemindvajsetletnega Grega iz Naklega ne vleče v svet. Za to nima kakšne posebne želje, bolj uživa v delu in krajših izletih po Sloveniji. "Ekonomske sem se osamosvojil od staršev kmalu po srednji šoli. Že v srednji šoli pa sem se navadil delati in si sam kupovati oblačila in starše čim manjkrat prositi za denar. Pred šestimi leti sem pustil službo v podjetju in šel s poslom na svoje. Težko bi v tem trenutku vse, kar sem doslej ustvaril, pustil in šel nekam za več tednov ali mesecev," pripoveduje Grego Beširevič, ki čuti do dela in težko zasluženega denarja veliko odgovornost. Dela tudi po petnajst ur na dan. Takole pripoveduje: "Nikoli nisem razmišljal o tem, da bi prisluženi denar zapravil za potovanja. Želel sem si bolj otipljive stvari, tako imam danes pri svojih sede-

mindvajsetih lastno stanovanje, opremljeno po mojih željah in načrtih. Odločitev za takšno življenjsko pot že v mojih najstniških letih je bila izključno moja, v nasprotju z mano moj starejši brat zelo rad potuje." Če že gre na dopust, je to predvsem zato, ker želi ustreči puncu Miši. Kajti če bi bilo samo po njegovem, brez kompromisov, bi bilo zanj čisto dovolj nekaj prostih vikendov na leto. "Odhajam si z Mišo privoščiva v Sloveniji. Pet dni na eni lokaciji mi je kar dovolj. Največkrat greva v Moravske Toplice, pa ne zaradi namakanja v vodi, ampak zato, ker tamkajšnja okolica ponuja veliko možnosti za kolesarjenje. Na kolesu se zares sprostim," pravi Gregor in nadaljuje: "Prednost dopustovanja v Sloveniji je tudi ta, da če gre kaj narobe s poslom, sem lažje in hitreje dosegljiv, kot če bi se potepal po tujini. Veste, lažje

"Pred šestimi leti sem pustil službo v podjetju in šel s poslom na svoje. Težko bi v tem trenutku vse, kar sem doslej ustvaril, pustil in šel nekam za več tednov ali mesecev ... Prednost dopustovanja v Sloveniji je tudi ta, da če gre kaj narobe s poslom, sem lažje in hitreje dosegljiv."

je tistim, ki imajo neke samo službo in se jim med dopustom ni treba ubadati s tem, kako bodo pokrili izpad dohodka v času prostih dni." Doslej si je Grego pred nekaj leti privoščil le en daljši skok čez mejo, v Toskano. "Kar precej mojih sovrstnikov si podaljšuje mladost, dlje časa živijo pri starših in se ne osamosvojijo. Sam od mladostnih let, vsaj kar se brezskrbnega uživanja tiče, nisem imel kaj dosti, a mi za to sploh ni žal. Delo me zadovoljuje, zavedam se edino tega, da si bom, ko bom imel otroka, moral vzeti zanj več časa. To bo tista

"prava cena", za katero bi bil pripravljen delati manj," pravi Grego. Pogled v svet zunaj Slovenije ima preko medijev. "Obvezno vsak dan pogledam oddajo 24 ur, kar se tiče aktualnih dogodkov in tujih ljudi. To mi zadostuje."

Dvakrat na leto gre na celodnevni izlet z Združenjem podjetnikov Naklo, lep spomin ima na splavarjenje po Dravi, pa na Postojnsko jamo in Sečoveljske soline. Lani so ga prijatelji za rojstni dan presenetili z izletom v Posočje z Muzejskim vlakom, letos pa si je poleg Prekmurja privoščil tudi nekajdnevni odhaj na Pohorju. "Če imam prosto soboto ali nedeljo, se z veseljem zapeljem do Bleda ali celo do Pokljuke, kjer se resnično sprostim. Včasih grem s kolesom do bližnjega Preddvora, enkrat na teden pa se pridruжим prijateljem obrtnikom pri igri nogometa. In to je to ..."

"Mislim, da smo lahko zelo veseli, ker živimo v državi, ki nam ponuja toliko različnih stvari. V enem dnevu si lahko ogledaš štorčljino gnezdo in si nato na drugem koncu Slovenije namočiš noge v morju. Kaj bi si človek sploh še želel lepšega?" zaključuje Grego Beširevič.

"Mislim, da smo lahko zelo veseli, ker živimo v državi, ki nam ponuja toliko različnih stvari. V enem dnevu si lahko ogledaš štorčljino gnezdo in si nato na drugem koncu Slovenije namočiš noge v morju. Kaj bi si človek sploh še želel lepšega?"

Foto utrinki Grega Bešireviča

Grad Grad na Goričkem

Pokljuka pozimi

Anketa

Jožica Drgestin: "Potujem po Sloveniji, še največ na morje. Tujina je predraga, nepoznavanje tujega jezika je lahko ovira. Slovenija je tako lepa in vse, kar imajo v tujini, imamo tudi doma."

Obrač Trivundža: "Za potovanje moraš imeti denar in čas. Največkrat grem v Bosno ali po Sloveniji, na morje ali v toplice." S. K. | FOTO: GORAZD KAVČIČ

NA OBISKU PRI DRUŽINI ŠOBERL, KI ŽIVIJO V OGRINOVI HIŠI V ŠKOFJI LOKI

Voda je odtekla, a strah je ostal

Lions club je ob lanski ujmi, ki je prizadela tudi Škofjo Loko, s finančnimi sredstvi priskočil na pomoč družini Šoberl, ki živi v Ogrinovi hiši na Kapucinskem trgu. Bili so edini, ki jih je vodna ujma gole in bose pregnala iz stanovanja. Za začetek jim je klub nakazal 5.500 evrov, pozneje pa so plačali še račun za okna in vrata.

MILENA MIKLAVČIČ

Danes je pogled na stanovanje, v katerem živijo Roman, žena Tatjana in hčerka Neja, povsem drugačen. Nikjer ni niti sledu o vodi, prostori so tudi preurejeni, moderni in prijetni za bivanje.

Kljub temu pa je Roman dejal: "Še zmeraj se ves največim, ko se spomnim tistega usodnega dne. V desetih minutah smo bili brez vsega, kar smo ustvarjali celo življenje. Struga Sore je iz minute v minuto bolj naraščala, voda je začela teči čez jez, med škarpo in hišo pa se je naredil bazen, ki ga je potem z vso silovitostjo odneslo v hišo, šipe so v trenutku popokale, vrata v stanovanje pa so se brez težav vdala, voda je zalila vse, kar smo imeli, segala pa je do višine 170 centimetrov."

Kje ste bili ta čas?

"Žal sem bil odsoten, a ko me je žena poklicala, sem vse izpustil iz rok in odhitel na pomoč. Žena je, po izkušnjah iz leta 1998, na začetku naliva vse pomembnejše stvari v stanovanju začela odlagati na vrh omar, upajoč, da jih bo s tem rešila. Žal je bilo tokrat drugače, voda je pokazala zobe na povsem nov način, ki ga niso poznali niti daljni predniki. Občutka, ko človek v nekaj minutah ostane brez vsega, se ne da opisati. To ni le groza, strah, to je veliko več, in ta "več" se zažre pod kožo in v dušo. Ostala nam ni niti ena fotografija, ki bi nas spominjala na čas pred vodno ujmo."

Koliko časa je trajala groza?

"Voda je odtekla šele po dveh, treh urah. Dokler gasilci niso osvobodili železnih vrat, ki vodijo do Sore."

Kdo vam je po nesreči ponudil streho nad glavo?

"Pomagali so nama sorodniki, dokler nam občina ni ponudila stanovanja v Frankovem naselju. Moram pa reči, da smo prišli med štiri prazne stene. Ničesar nismo imeli. Zato se zahvalim prijateljem in sodelavcem, da smo prišli do minimalne opreme, da smo lahko tam tudi prespali."

Kdaj ste se potem vrnili v uničeno stanovanje?

"Tako naslednji dan. Sanacije smo se lotili povsem na lastno pest. V glavnem sem delal sam, ob izdatni pomoči prijateljev. Včasih se nas je lotil obup, kajti po enem tednu je začel odpadati omet, že najmanjši udarec s kladivom je pokazal, da sanacija ne bo lahka. Hiša, v kateri stanujemo, je stara in zato se je bilo potrebno lotiti obnove na drugačen način."

Mar hiša ni pod spomeniškim varstvom?

"Je in ni. Ko bi želeli od države dobiti kaj denarja za obnovo, ni, če pa smo hoteli karkoli spremeniti, pa je bila. (smeh)

Naj pa povem, da smo pri obnovi naleteli na več zazidanih prehodov in niš. Pred našimi očmi se je odkrivala zgodovina pozidav. V enem od prehodov smo celo našli sporočilo, ki smo ga shranili. V njem pa je takratni sta-

novalec zapisal razloge, zakaj je tisti prehod zazidal. Navedel je tudi, da je uporabil material iz porečja Sore, ker za kaj drugega ni imel denarja."

Na kakšne zazidane okostnjake pa niste naleteli?

"Na srečo ne. Ne vem pa, kako bi bilo, če bi bila z ženo brez prihrankov, če ne bi bilo pomoči, ki so jo nudili Lions club, Rdeči križ, Karitas in sodelavci ... Vprašanje, ali bi se lahko lotili sanacije tako, kot smo želeli. Veliko ljudi je prišlo pomagat le z delom. Težko je opisati občutke, ko na lastni koži doživiš solidarnost, nesebično pomoč. To si človek zapomni.

Mislím, da nam v prihodnje voda ne bo več vdrla v stanovanje. Naredili smo dvojna vrata, tudi okna so najboljša, na kanalizaciji je nepovratni ventil. Upam, da bomo varni."

Kaj pa kamniti zid ob Sori?

"Oh ja, če bi bil dvignjen vsaj za en meter, do poplave verjetno ne bi prišlo."

Se v prenovljenem stanovanju dobro počutite?

"Občutek je super, žal pa so izkušnje take, da bomo ob prvem dežju vsi napeti in živčni. Strah bo naš spremljevalec. Veliko raje bil imel prvotno stanovanje, pa nobenega strahu. Župan Igor Draksler nam je obljubil, da bo tudi sam pritiskal na tiste, ki so zadolženi za ureditev struge Sore. Ko in če se bo to zgodilo, upamo, da bomo malo lažje spali."

SODNA KRONIKA MESECA

Zamenjava v sodnem senatu

Sredi septembra so na kranjskem okrožnem sodišču nadaljevali vnovično sojenje 50-letnemu Jeseničanu Romanu Velikonji (na sliki), ki je bil pred letom dni zaradi umora, poskusa umora in povzročitve dveh lahkih telesnih poškodb že obsojen na trinajst let zapora, a je višje sodišče v Ljubljani sodbo razveljavilo. Vnovično sojenje se je začelo že maja letos, a je moralo kranjsko sodišče na zadnji obravnavi ponoviti branje vseh pričanj, ki so bila prebrana že pred štirimi meseci. Razlog: menjava članice sodnega senata. Tako se senat še vedno ni seznanil z novim, že četrtem psihiatričnim mnenjem. To naj bi sodnemu senatu poskušalo odgovoriti na ključno vprašanje:

ali oziroma koliko časa je bil Roman Velikonja neprišteven, ko je 10. novembra 2006 v lokalu Caffè Inn na Jesenicah streljal na štiri domačine in pri tem enega ubil, enega resno ranil, dva pa lažje. Novi narok je sklican prav za danes.

Prijeli tudi soobtoženega Suljanovića

Sojenje 53-letnemu Kranjčanu Davidu Bukovcu (na sliki) zaradi smrti 20-letnega Gorazda Čamernika iz Dragomera pred ljubljansko diskoteko Global bodo najbrž začeli znova. Slovenskim policistom se je namreč sredi avgusta na brniškem letališču predal 26-letni Sead Suljanović, ki je bil vse od tragičnega dogodka oktobra lani na begu v Bosni in Hercegovini, za njim pa je bila zato razpisana mednarodna tiralica. Bukovac in Suljanović sta obdolžena, da sta 7. oktobra lani pred diskoteko Global v Ljubljani tako hudo pretepla 20-letnega Čamernika, da je ta tri dni kasneje umrl v bolnišnici. Ob Suljanovićevo odsotnosti so na ljubljanskem okrožnem sodišču začeli ločeno soditi Bukovcu, sedaj pa bodo verjetno sodna primera združili.

ČRNA KRONIKA MESECA

Starša umoril iz pohlepa

SIMON ŠUBIČ

Minuli mesec je gorenjsko in slovensko javnost zelo pretresla novica o dvojnem umoru na Spodnji Senici pri Medvodah. 17. septembra so mediji najprej poročali samo o požaru v stanovanjski hiši, iz katere so gasilci prinesli trupli zakoncev Ilije in Dragice Mištrafović, njunega 25-letnega sina Blaža pa so zaradi poškodb odpeljali v ljubljanski Klinični center. A že kmalu zatem se je med prisotnimi na kraju dogodka začel širiti zlovesč glas o nasilnih smrtih zakoncev Mištrafović, ki je postajal čedalje glasnejši in verjetnejši. Govorice o sumljivih okoliščinah njune smrti je dodatno podžigala tudi prisotnost policistov na Spodnji Senici, saj

so neobičajno dolgo - kar dva dni - preiskovali prizorišče dvojne smrti in požara. Vse sume je tri dni kasneje razblinila tudi policija in uradno sporočila, da preiskuje dvojni umor, glavni in edini osumljenec krutega dejanja pa je 25-letni sin umorjenih Blaž Mištrafović, ki da je dejanje pod težo dokazov tudi že priznal.

Kriminalisti so prepričani, da je mladeniča v morijo poglala sla po denarju, v kar pa nekateri prijatelji in znanci Blaža Mištrafovića ne verjamejo, saj ga takšnega ne poznajo. A Branko Japelj, šef ljubljanskih kriminalistov, ki preiskuje ta primer, je bil nedvoumen: "Po zbranih podatkih je razvidno, da mu je denar pomenil nenormalno veliko. Njegovo dejanje je

bilo premišljeno in načrtovano." Kriminalisti so namreč prepričani, da je osumljeni že predhodno izdelal načrt, kako priti do družinskega premoženja. 17. septembra okoli 4. ure zjutraj naj bi tako v kuhinjo zvalil svojo mater in jo z različnim orodjem večkrat udaril po glavi in telesu. Pod močnimi udarci je mati umrla na kraju nesreče. Enaka usoda je kasneje čakala tudi očeta, ki naj bi ga sin z orodjem večkrat udaril po glavi med spanjem. Po dejanju naj bi spustil vse rolete in zanetil požar, s katerim naj bi prikril svoje početje. Osumljeni naj bi bil odvisen od iger na srečo, zlasti rad je igral internetni poker, kar naj bi bil tudi poglobilni razlog, da se je skušal dokopati do družinskega premoženja.

